

ประโยค ๑-๒

ปัญหา บาลีไวยากรณ์

สอบ วันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้
 “อักษรที่เหลือนอกจากสระ มี ก เป็นต้น มีนิคคหิตเป็นที่สุด ชื่อ.....
 แปลว่า..... มี.....ตัว แบ่งเป็น.....พวก คือ.....” ๑
๒. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้
ก. สเมต + आयสุमा	สนธิเป็น	๑
ข. พนฺรุสุส + อิว	สนธิเป็น	๑
ค. ตฺยหา	ตัดบทเป็น	๑
ฉ. อิจฺเจว	ตัดบทเป็น	๑
ง. พยัญชนะอาคม ๘ ตัว	คือ	๑
๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้
- ก. นามทั้ง ๓ นั้น ต้องประกอบด้วยอะไรบ้าง ๑
- ข. อิตถิลิงค์ มีการันต์เท่าไร ๑ อะไรบ้าง ๑
- ค. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่าสังขยา ๑
- ฉ. สัพพนาม แบ่งเป็นเท่าไร ๑ อะไรบ้าง ๑
- ง. อุทุธิ์, ยนฺนุน แปลว่าอย่างไร ๑ เป็นนิบาตบอกอะไร ๑
๔. จงตอบคำถามต่อไปนี้
- ก. บุรุษในอาชยาด มีเท่าไร ๑ อะไรบ้าง ๑
- ข. กิริยาศัพท์ใด ชื่อ เหตุกัตตฺวาจก ๑ และมีอุทาหรณ์ว่าอย่างไร ๑

๕. กิริยาकर्ต กคือ วตุตพพ, รุณโน แปรว่าอย่างไร ๑ สำเรจรูปมาจากอะไร ๑
จงเขียนคำแปรรูปวิเคราะห์ต่อไปนี พร้อมทั้งบอกรูป สาธนะ และปัจจย
มาด้วย

ก. สุนเณ ภริยตีติ สุกโร ๑

ข. หิต กโรตีติ หิตกโร ๑

ค. ทุสสติ เณติ โทโส ๑

๖. อะไรชื่อว่าสมาส ๑ สมานัน ว่าโดยกิจและโดยชื่อ มีเท่าไร ๑ อะไรบ้าง ๑

๗. ในชาตาทิตัทธิต และสังขยัตัทธิต มีปัจจยอย่างละเท่าไร ๑

อะไรบ้าง ๑ จกขุมา ลงปัจจยอะไร ในตัทธิตไหน จงเขียนรูปวิเคราะห์
มาด้วย ๑

ใช้เวลา ๓ ชั่วโมง.

เฉลย ประโยค ๑-๒

ปัญหา บาลีไวยากรณ์

๑. ได้เติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้
 อักษรที่เหลือนอกจากสระ มี ก เป็นต้น มีนิคคหิตเป็นที่สุด ชื่อพยัญชนะ
 แปลว่าทำเนื่อความให้ปรากฏ มี ๓๓ ตัว แบ่งเป็น ๒ พวก คือ วรรค ๑
 อวรรค ๑ ฯ
๒. ได้เติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้
ก. สเมตฺ + อายสฺมา	สนธิเป็น	สเมตตายสฺมา ฯ
ข. พนฺรุสฺส + อิว	สนธิเป็น	พนฺรุสฺสเสว ฯ
ค. ตฺยหา	ตัดบทเป็น	เต - อหิ ฯ
ฌ. อิจฺเจว	ตัดบทเป็น	อิติ - เอว ฯ
- ง. พยัญชนะอาคม ๘ ตัว คือ ย ว ม ท น ต ร พ ฯ
๓. ได้ตอบคำถาม ดังต่อไปนี้
- ก. นามทั้ง ๓ นั้น ต้องประกอบด้วย ลิงค์ วจนะ วิภัติ ฯ
- ข. อิตถิลิงค์ มีการันต์ ๕ คือ อา อิ อี อุ อู ฯ
- ค. ศัพท์ที่เป็นเครื่องกำหนดนับนามนาม ชื่อสังขยา ฯ
- ฌ. สัพพนาม แบ่งเป็น ๒ คือ ปุริสสัพพนาม ๑ วิเสสนสัพพนาม ๑ ฯ
- ง. อุทฺธิ แปลว่า เบื้องบน เป็นนิบาตบอกรี ฯ ยนฺนุน แปลว่า
 กระทบหนอ เป็นนิบาตบอกริภ ฯ
๔. ได้ตอบคำถาม ดังต่อไปนี้
- ก. บุรุษในอาชยาด มี ๓ คือ ปฐมบุรุษ ๑ มัชฌิมบุรุษ ๑ อุตตมบุรุษ ๑ ฯ
- ข. กิริยาศัพท์ใดกล่าวผู้ใช้ให้คนอื่นทำ คือแสดงว่าเป็นกิริยาของผู้ใช้
 ให้คนอื่นทำนั้น กิริยาศัพท์นั้น ชื่อ เหตุกัตตฺวาจก ฯ มีอุทาหรณ์ว่า
 สามิโก สุทฺ โอทนํ ปาเจติ นาย ยัง (หรือใช้) พ้อครว ให้หญิงอยู่
 ซึ่งข้าวสุก ฯ

๕. กิริยาภิกษ์ คือ วัตถุประสงค์ แปลว่า อันเขาพึงกล่าว สำเร็จรูปมาจาก วัตถุประสงค์
ในความกล่าว วัตถุประสงค์ เอา วัตถุประสงค์ เป็น วัตถุประสงค์ ๑ รุณโน แปลว่า ร้องไห้แล้ว
สำเร็จรูปมาจาก วัตถุประสงค์ วัตถุประสงค์ ในความร้องไห้ วัตถุประสงค์ วัตถุประสงค์ ๑ เป็นที่สุด
อยู่หน้า แปลง วัตถุประสงค์ เป็น วัตถุประสงค์ แล้วลบที่สุดวัตถุประสงค์ ๑

ได้เขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกรูป สาธนะ และ
ปัจจัย มาดังนี้

ก. (ผู้ใด) อันเขาเลี้ยงได้ โดยง่าย เหตุนั้น (ผู้หนึ่ง) ชื่อว่าอันเขาเลี้ยงได้
โดยง่าย ๑ เป็นกัมมรูป กัมมสาธนะ ข ปัจจัย ๑

ข. (ผู้ใด) ย่อมทำ ซึ่งประโยชน์เกื้อกูล เหตุนั้น (ผู้หนึ่ง) ชื่อว่าผู้ทำซึ่ง
ประโยชน์เกื้อกูล ๑ เป็นกัตตุรูป กัตตุสาธนะ อ ปัจจัย ๑

ค. (ชน) ย่อมประทุษร้าย ด้วยกิเลสนั้น เหตุนั้น (กิเลสนั้น) ชื่อว่าเป็น
เหตุประทุษร้าย (แห่งชน) ๑ เป็นกัตตุรูป กรรมสาธนะ ฉ ปัจจัย ๑

๖. นามศัพท์ ตั้งแต่ ๒ ขึ้นไป ท่านย่อเข้าเป็นบทเดียวกัน ชื่อสมาส ๑
สมาสนั้น ว่าโดยกิจมี ๒ อย่าง คือ สมาสที่ท่านลบวิภัติเสียแล้ว เรียกว่า
ลุตตสมาโส, สมาสที่ท่านยังมีได้ลบวิภัติ เรียกว่า อลุตตสมาโส ๑

สมาสนั้น ว่าโดยชื่อ มี ๖ อย่าง คือ กมมธรรโย, ทิคุ, ตปปุริโส, ทวนุทโว,
อพยยิกาโว, พหุพพิหิ ๑

๗. ในชาติาภิกษ์ มีปัจจัย ๓ ตัว คือ อิม, อีย, กिय ๑ ในสังขยาดภิกษ์ มีปัจจัย
๑ ตัว คือ ก ๑ จกขุมา ลง มนตุ ปัจจัย ในตัทธัตถิภิกษ์ วิเคราะห์ว่า
จกขุ อสส อตถิติ จกขุมา ๑